

## ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

**Esas Sayısı : 2014/71**

**Karar Sayısı : 2014/200**

**Karar Tarihi : 25.12.2014**

**R.G. Tarih-Sayı : 21.5.2015-29362**

**İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN** : Manisa 2. İcra Ceza Mahkemesi

**İTİRAZIN KONUSU** : 9.6.1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun, 31.5.2005 tarihli ve 5358 sayılı Kanun'un 15. maddesiyle değiştirilen 344. maddesinin birinci fıkrasının Anayasa'nın 2., 10. ve 13. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istemidir.

### I- OLAY

Nafaka borçlusunun nafaka bedellerini ödememesi nedeniyle, itiraz konusu kural uyarınca hapsen tazyiki istemiyle açılan davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

### III- YASA METİNLERİ

#### A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

Kanun'un itiraz konusu kuralı da içeren 344. maddesi şöyledir:

*"Nafakaya ilişkin kararlara uymayanların cezası:*

*Madde 344- (Değişik: 31/5/2005 - 5358/15 md.)*

*Nafakaya ilişkin kararların gereğini yerine getirmeyen borçlunun, alacaklının şikâyeti üzerine, üç aya kadar tazyik hapsine karar verilir. Hapsin tatbikine başlandıktan sonra kararın gereği yerine getirilirse, borçlu tahliye edilir.*

*Borçlunun, nafakanın kaldırılması veya azaltılması talebiyle dava açmış olması halinde, ileri sürdüğü sebepler göz önünde bulundurularak, tazyik hapsinin uygulanması bu davanın sonuna bırakılabilir."*

#### B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2., 10. ve 13. maddelerine dayanılmıştır.

### IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi

DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN ve M. Emin KUZ'un katılımlarıyla 9.4.2014 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

## **V - ESASIN İNCELENMESİ**

Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Hakan ATASOY tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, itiraz konusu kural gereğince, nafakaya ilişkin kararlara uymaması nedeniyle üç aya kadar tazyik hapsiyle cezalandırılarak cezaevine giren borçlunun, çalışıp para kazanma imkânını yitirebileceği ve devam eden aylara ilişkin nafakaları da ödeyemeyecek hâle gelerek, ödenmeyen her bir nafaka borcu nedeniyle üç ay tazyik hapsiyle cezalandırılabilmesi, bu durumda nafakaya ilişkin karar kalkıncaya veya nafaka yükümlülüğü sona erinceye kadar cezaevinden çıkmasının mümkün olmadığı, ayrıca, nafakaya ilişkin kararlara uymama eylemine 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve diğer özel kanunlarında düzenlenen daha ağır nitelikteki suçlara oranla daha ağır bir yaptırım öngörülmüş olduğu, buna göre ceza hukukunun temel ilkeleriyle bağdaşmayan bu durumun hukuk devleti ve hukuksal eşitlik ilkelerine aykırı olduğu belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 10. ve 13. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un 344. maddesinin itiraz konusu olan birinci fıkrasında, nafakaya ilişkin kararların gereğini yerine getirmeyen borçlunun, alacaklının şikâyeti üzerine üç aya kadar tazyik hapsine karar verileceği, hapsin tatbikine başladıktan sonra kararın gereği yerine getirilirse borçlunun tahliye edileceği hükme bağlanmıştır.

Kuralda düzenlenen tazyik hapsi, suç karşılığı uygulanan bir ceza değildir. Tazyik hapsinde kişi yasal yükümlülüklerini yerine getirmeye zorlanmak amacıyla belli bir süreye kadar hürriyetinden yoksun bırakılmakta; ancak, yükümlülüğünü yerine getirmesi ya da sürenin dolması hâlinde bu yaptırımın uygulanmasına derhal son verilmektedir. Bu bakımdan, tazyik hapsinin amacı, kişinin işlediği bir eylem nedeniyle cezalandırılması değil, belli bir yükümlülüğü yerine getirmeye zorlanmasıdır.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini sağlayan, bütün etkinliklerinde hukuka ve Anayasa'ya uyan, işlem ve eylemleri bağımsız yargı denetimine bağlı olan devlettir.

Hukuk devletinde, ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirlerine ilişkin kurallar, ceza hukukunun ana ilkeleri ile Anayasa'nın konuya ilişkin kuralları başta olmak üzere, ülkenin sosyal, kültürel yapısı, etik değerleri ve ekonomik hayatın gereksinimleri göz önüne alınarak saptanacak ceza siyasetine göre belirlenir. Kanun koyucu, cezalandırma yetkisini kullanırken toplumda hangi eylemlerin suç sayılacağı, bunun hangi tür ve ölçüdeki ceza yaptırımı ile karşılanacağı, nelerin ağırlaştırıcı veya hafifletici sebep olarak kabul edilebileceği konularında takdir yetkisine sahiptir. Söz konusu takdir yetkisinin kullanılmasında suç ve ceza arasındaki adil dengenin korunmasını ve öngörülen cezanın, cezalandırmada güdülen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını da dikkate almak zorundadır. Bu nedenle suç ve ceza arasında adalete uygun bir oranın bulunup bulunmadığının saptanmasında benzer bir fiil için

öngörülen düzenleme ile yapılacak bir kıyaslamanın değil, o suçun yarattığı etkinin ve sonuçlarının dikkate alınması gerekir. Kanun koyucu, benzer eylemler için değişik cezalar yanında, daha hafif bir eylem için daha ağır bir cezayı da uygun görebilir.

Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen "*kanun önünde eşitlik ilkesi*" hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlâli yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Aile bireyleri ya da kanunda öngörülen hısımlar arasında var olan dayanışma ve yardımlaşma yükümlüğünü kanuni bir zorunluluğa dönüştüren ve kamu düzeniyle ilgili olan nafaka borcu, aile fertlerinin zaruret hâline düşmesini engelleyerek, aile kurumunun korunmasını amaçlamaktadır. Bu nedenle nafaka alacakları gerek ulusal, gerekse uluslararası hukukta özel düzenlemelere tabi kılınmıştır. Nafaka alacaklarının bu özelliği göz önünde bulundurularak yapılan düzenlemelerden biri de itiraz konusu kuraldır. Kural ile bir yandan nafaka borçlusunun tazyik hapsiyle zorlanarak, nafakaya ilişkin borcun en kısa zamanda ödenmesi amaçlanırken, öte yandan nafaka borcunu ödemeyen borçlunun cezalandırılması alacaklının şikâyetine bağlı kılınmış, hükmedilecek tazyik hapsinin süresi üç ayla sınırlandırılmış ve borcun ödenmesi hâlinde borçlunun tahliye edileceği hükmüne yer verilmiş ve bu suretle eylem ile yaptırım arasındaki adil dengenin korunması sağlanmıştır. Bu yönüyle, kanun koyucunun takdir yetkisi içinde olan kuralın, hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü yoktur.

Öte yandan, itiraz konusu kuralda düzenlenen ve tazyik hapsini gerektiren nafakaya ilişkin kararların gereğini yerine getirmeme eylemi, dar ve teknik anlamda suç niteliği taşımadığı gibi bu eylem karşılığında uygulanan tazyik hapsi de 5237 sayılı Kanun'da ya da özel ceza kanunlarında "*suç*" karşılığında öngörülen bir ceza türü olmadığından, farklı türden yaptırımları gerektiren fiilleri işleyen kimselerin, bu açıdan farklı kurallara bağlı tutulması, Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaz.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 13. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

## **VI- SONUÇ**

9.6.1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun, 31.5.2005 tarihli ve 5358 sayılı Kanun'un 15. maddesiyle değiştirilen 344. maddesinin birinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE 25.12.2014 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

**Esas Sayısı : 2014/71**  
**Karar Sayısı : 2014/200**

Başkan

Haşim KILIÇ

Başkanvekili

Serruh KALELİ

Başkanvekili

Alparslan ALTAN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN

Üye

M. Emin KUZ

Üye

Hasan Tahsin GÖKCAN